

Till

Kultur- och folkbildningsnämnden för svar

Regionstyrelsen för kännedom

Regionfullmäktige för kännedom

Granskning av styrning och ledning av kulturverksamhet

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna genomfört en granskning av styrning och ledning av kulturverksamheten i Region Västmanland. Syftet med granskningen är att bedöma om kultur- och bildningsnämnden bedriver en målsenlig verksamhet utifrån sitt ansvar för kulturfrågor inom regionen samt utifrån genomförande av Kulturplan 2019-2022. Granskningen avser nämndens ansvar enligt reglementet för strategiskt kulturarbete samt kulturplan och omfattar exempelvis inte bidragsgivning till föreningar eller ansvaret nämnden har som styrelse till Tärna folkhögskola.

Utifrån genomförd granskning gör vi den revisionella bedömningen att kultur- och folkbildningsnämnden i allt väsentligt bedriver en ändamålsenlig verksamhet utifrån sitt ansvar för kulturfrågor inom regionen samt utifrån genomförande av Kulturplan 2019-2022. Vår bedömning grundas på att nämnden bedriver ett aktivt arbete för att förverkliga den av regionfullmäktige beslutade kulturplanen. Vidare framkommer att kulturplanen är väl förankrad hos andra aktörer i länet. Samtidigt ser vi att uppföljningen av planen kan tydliggöras.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi kultur- och folkbildningsnämnden att:

- i sin verksamhetsplan och styrdokument i övrigt tydliggöra hur styrningen från kulturplanen till verksamheten fungerar, vilket vi menar kan öka transparensen.
- i sin verksamhetsberättelse strukturerat redovisa de insatser som genomförts och de resultat som uppnåtts vad gäller kulturplanen. Vi menar att detta skulle tydliggöra progressen kring arbetet med kulturplanen för regionfullmäktige, som beslutat om Regional kulturplan för Region Västmanland 2019-2022.
- inför arbetet med en ny regional kulturplan fr o m 2023 låta genomföra en utvärdering av process, resultat och effekter vad gäller den nu giltiga planen. Detta för att strukturerat dra lärdom av arbetet med innevarande periods regionala kulturplan.

Iakttagelser och bedömningar i sin helhet framgår i bifogad rapport. Revisorerna önskar svar från kultur- och folkbildningsnämnden senast 2021-01-13.

FÖR REGIONENS REVISORER

Hans Strandlund
Ordförande

Elisabeth Löf
Revisor

Granskning av styrning och ledning av kulturverksamheten

Region Västmanland

2020

Projektledare Henrik Fagerlind

Projektmedarbetare Marcus Alvstrand

Innehållsförteckning

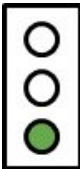
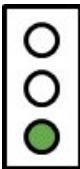
Sammanfattning	2
1. Inledning	4
2. Iakttagelser och bedömningar	6
2.1 Finns en tydlig styrning genom mål och riktlinjer för förverkligande av kulturplanen?	6
2.2 Är roll- och ansvarsfördelning rörande arbetet med den regionala kulturplanen tydlig?	9
2.3 Säkerställer nämnden att den regionala kulturplanen är väl förankrad hos relevanta organisationer inom länet?	11
2.4 Har erfarenheter från arbetet med tidigare kulturplaner tagits om hand i arbetet med förverkligandet av den nu gällande planen?	13
2.5 Finns ett tillräckligt system för uppföljning och utvärdering av resultat av insatser inom ramen för kulturplanen?	14
3. Revisionell bedömning	17
3.1 Rekommendationer	17

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av Region Västmanlands förtroendevalda revisorer genomfört en granskning av styrning och ledning av kulturverksamheten i Region Västmanland. Syftet med granskningen är att bedöma om kultur- och bildningsnämnden bedriver en målsenlig verksamhet utifrån sitt ansvar för kulturfrågor inom regionen samt utifrån genomförande av Kulturplan 2019-2022. Granskningen avser nämndens ansvar enligt reglementet för strategiskt kulturarbete samt kulturplan och omfattar exempelvis inte bidragsgivning till föreningar eller ansvaret nämnden har som styrelse till Tärna folkhögskola.

Utifrån genomförd granskning gör vi den revisionella bedömningen att kultur- och folkbildningsnämnden **i allt väsentligt bedriver en ändamålsenlig verksamhet utifrån sitt ansvar för kulturfrågor inom regionen samt utifrån genomförande av Kulturplan 2019-2022**. Vår bedömning grundas på att nämnden bedriver ett aktivt arbete för att förverkliga den av Regionfullmäktige beslutade kulturplanen. Vidare framkommer att kulturplanen är väl förankrad hos andra aktörer i länet. Samtidigt ser vi att uppföljningen av planen kan tydliggöras.

Den revisionella bedömningen baseras på följande bedömning av respektive revisionsfrågor:

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Finns en tydlig styrning genom mål och riktlinjer för förverkligande av kulturplanen?	Uppfylld Kulturplanen anger prioriterade områden med aktiviteter vilka verksamheten bryter ned i handlingsplaner och projektplaner. Detaljnivån i kulturplanen är hög och det finns inte stort utrymme för nämnden att ytterligare ange vad som ska göras, däremot kan nämnden i planer och styrdokument tydliggöra den röda tråden för mål och styrning.	
2. Är roll och ansvarsfördelning rörande arbetet med den regionala kulturplanen tydlig?	Uppfylld Det är tydligt angivet att det är regionen genom nämnden som ansvarar för upprättande och genomförande av kulturplanen. I planen framgår i begränsad utsträckning vilka aktiviteter som förväntas involvera de olika parterna men ansvaret för kulturinstitutionerna är tydligt.	
3. Säkerställer nämnden att den regionala kulturplanen är väl förankrad hos relevanta organisationer inom länet?	Uppfylld Kulturplanen förankras genom arbetsprocessen för framttagande av kulturplanen, vilken involverar kommuner och kulturinstitutioner i länet vilka upplever att de varit delaktiga i framtagandet av nuvarande kulturplan. Vidare sker löpande förankring av arbetet genom olika nätverk och forum.	

4. Har erfarenheter från arbetet med tidigare kulturplaner tagits om hand i arbetet med förverkligandet av den nu gällande planen?

Den nu gällande kulturplanen togs fram innan nämnden inrättats. Vi lämnar därför ingen revisionell bedömning. Granskningen visar dock att den tidigare kulturplanen beaktats i framtagandet av kulturplan 2019-2022 men att det inte genomfördes någon mer omfattande utvärdering av den tidigare planen.

5. Finns ett tillräckligt system för uppföljning och utvärdering av resultat av insatser inom ramen för kulturplanen?

Delvis uppfyllt

Kulturplanen följs upp genom verksamhetsrapportering till nämnden och Samverkansgrupp Kultur och Fritid i löpande rapporter samt delårsrapport och årsredovisning samt årlig redovisning till Statens Kulturråd. Vi menar att uppföljning och redovisning av insatser utifrån kulturplanen förtjänar större utrymme i nämndens årsredovisning då Kulturplanen utgör en av de viktigare ansvarsområdena för nämnden.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi kultur- och folkbildningsnämnden att:

- i sin verksamhetsplan och styrdokument i övrigt tydliggöra hur styrningen från kulturplanen till verksamheten fungerar, vilket vi menar kan öka transparensen.
- i sin verksamhetsberättelse strukturerat redovisa de insatser som genomförts och de resultat som uppnåtts vad gäller kulturplanen. Vi menar att detta skulle tydliggöra progressen kring arbetet med kulturplanen för regionfullmäktige, som beslutat om Regional kulturplan för Region Västmanland 2019-2022.
- inför arbetet med en ny regional kulturplan fr o m 2023 låta genomföra en utvärdering av process, resultat och effekter vad gäller den nu giltiga planen. Detta för att strukturerat dra lärdom av arbetet med innevarande periods regionala kulturplan.

1. Inledning

Bakgrund

Den 1 januari 2019 bildades Kultur- och folkbildningsnämnden i Region Västmanland. Enligt nämndens reglemente ansvarar nämnden bl a för:

- Regionens strategiska arbete inom kultur- och folkbildning.
- Regionala kulturplanen och kultursamverkansmodellen.
- Ansvara för regionens kulturverksamhet och länsmuseum.

Kultursamverkansmodellen ger regionen ett större inflytande över den statligt finansierade regionala kulturen, och förutsätter ett framtagande av regional kulturplan. Planen beskriver hur regionen tillsammans med andra aktörer genom samverkan ska utveckla kulturområdet.

Regionfullmäktige beslutade under 2018 om det centrala styrdokumentet för Region Västmanlands kulturverksamhet, den regionala kulturplanen 2019-2022. Planen, som är den tredje kulturplanen för Västmanland, innehåller ett antal strategiska prioriteringar och ska vara utarbetad tillsammans med en lång rad aktörer inom offentlig och ideell sektor i länet. För att kulturplanen ska fylla sitt syfte är förankring hos dessa aktörer viktig, liksom en effektiv och ändamålsenlig styrning och samordning från Kultur- och folkbildningsnämnden.

2019 års grundläggande granskning visade att nämnden under sitt första år hade utvecklingspotential vad gäller styrning, ledning och intern kontroll.

Mot ovanstående bakgrund har Region Västmanlands revisorer prioriterat en granskning av kultur- och folkbildningsnämndens styrning och ledning av kulturverksamheten, med fokus på arbetet med den regionala kulturplanen 2019-2022

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om kultur- och bildningsnämnden bedriver en ändamålsenlig verksamhet utifrån sitt ansvar för kulturfrågor inom regionen samt utifrån genomförande av Kulturplan 2019-2022.

Revisionsfrågor som besvaras i granskningen är:

- Finns en tydlig styrning genom mål och riktlinjer för förverkligande av kulturplanen?
- Är roll- och ansvarsfördelningen rörande arbetet med den regionala kulturplanen tydlig?
- Säkerställer nämnden att den regionala kulturplanen är väl förankrad hos relevanta organisationer inom länet?
- Har erfarenheter från arbetet med tidigare kulturplaner tagits om hand i arbetet med förverkligandet av den nu gällande planen?

- Finns ett tillräckligt system för uppföljning och utvärdering av resultat av insatser inom ramen för kulturplanen?

Revisionskriterier

- Regional kulturplan 2019-2022
- De nationella kulturpolitiska målen
- Regionplan 2020
- Kommunallagen 6:6 (avseende nämndens ansvar)

Avgränsning

Granskningsobjekt är kultur- och folkbildningsnämnden och dess ansvar enligt reglementet för strategiskt kulturarbete samt kulturplan. Det innebär att granskningen inte omfattar exempelvis bidragsgivning till föreningar eller ansvaret nämnden har som styrelse till Tärna folkhögskola.

Metod

Genomgång av för granskningen relevanta styrande dokument, samt genomgång av dokument som beskriver nämndens styrning.

Intervjuer har genomförts med kultur- och folkbildningsnämndens presidium, Regional utvecklingsdirektör, Kulturchef, Enhetschef kultur. Totalt har sex personer intervjuats.

En enkätundersökning har skickats ut till totalt 39 personer, tillika företrädare för kommuner och bärande kulturinstitutioner inom länet, för att fånga deras erfarenheter av kontakter med regionen i det regionala kulturarbetet. Enkäten utgjordes av totalt 17 frågor uppdelade i 5 segment med möjlighet att lämna fritextsvar efter varje segment. En majoritet av frågorna besvarades med huruvida den svarande instämmer helt, till övervägande del, till viss del eller inte alls på ett visst påstående. Totalt inkom svar från 30 personer vilket innebär en svarsfrekvens om 77 procent. Av dessa representerade 83 procent kommuner och 17 procent olika kulturinstitutioner i länet. 53 procent av de som besvarat enkäten har angett att de är förtroendevalda medan 47 procent angav att de var tjänstemän.

2. Iakttagelser och bedömningar

2.1 Finns en tydlig styrning genom mål och riktlinjer för förverkligande av kulturplanen?

Iakttagelser

Övergripande styrning

De nationella kulturpolitiska målen är vägledande för den regionala kulturpolitiken. De nationella målen anger att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefrihet som grund. Vidare anges att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Samhällets utveckling ska präglas av kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet. För att uppnå de nationella målen ska kulturpolitiken:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Regionen får utifrån **Kultursamverkansmodellen** en samlad summa statliga medel att fördela till regional kulturverksamhet i respektive region. Det är Statens kulturråd som ansvarar för fördelningen av de statliga medlen till regionerna. Fördelningen ska främja en god tillgång för länets invånare till sju kulturområden¹. Inför fördelningen av dessa medel ska varje region upprätta en kulturplan som beskriver inriktningen på den regionala kulturverksamheten. Kulturplanen utgör sedan ett av underlagen för Kulturrådets beslut om de statliga medlen.

Regional styrning

Regional Kulturplan för Västmanland 2019-2022 är Region Västmanlands tredje kulturplan och godkändes av Regionfullmäktige 2018-06-19. Syftet med kulturplanen är att utgöra Region Västmanlands program för hur regionen tillsammans med olika samarbetspartners ska utveckla kulturområdet åren 2019-2022. Planen anger övergripande strategier och utvecklingsområden för kulturverksamheten.

Kulturplanen anger fem strategiska prioriteringar med totalt 50 aktiviteter vilka anges utgå från de nationella kulturpolitiska målen, den regionala utvecklingsplanen 2014-2020

¹ De sju kulturområdena är; Professionell teater, dans- och musikverksamhet, Museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete, biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet, professionell bild och formverksamhet, regional enskild arkivverksamhet, filmkulturell verksamhet, främjande av hemslöjds.

². De fem prioriteringarna beskrivs i separata avsnitt i kulturplanen och här framgår även ett antal aktiviteter per prioritering. Kulturplanens strategiska prioriteringar och antal aktiviteter per prioritering är enligt följande:

- Prioritering 1: I Västmanland är kulturen en del av den hållbara samhällsutvecklingen. 14 aktiviteter
- Prioritering 2: I Västmanland finns goda förutsättningar för professionella kulturskapare att bo, verka och utvecklas. 10 aktiviteter.
- Prioritering 3: I Västmanland är kulturen en del av det vardagliga livet. 12 aktiviteter
- Prioritering 4: I Västmanland har alla barn och unga tillgång till ett rikt kulturliv och möjlighet till eget skapande. 12 aktiviteter.
- Prioritering 5: I Västmanland är kulturverksamheterna tillgängliga. 2 aktiviteter.

Vid intervju med kultur- och folkbildningsnämndens presidium beskrivs kulturplanen, i likhet med RUS 2030, kunna ses som styrande för regionens verksamhet medan den är vägledande för kommunerna och inspirerande för övriga aktörer på området. Det är Region Västmanland som äger Kulturplanen och därmed är det upp till de olika aktörerna i vilken grad de önskar följa Kulturplanen. Däremot är det inte valbart för regionens egna verksamheter.

Vid intervjuer beskrivs att det finns många olika styrande dokument i Region Västmanland att ta ställning till. Det mest övergripande är den regionala utvecklingsstrategin (tidigare regional utvecklingsplan), där kulturområdet berörs men enbart översiktligt till förmån för den regionala kulturplanen. Utifrån detta har Kulturplanen fått ta mycket utrymme och är att se som det tyngsta främsta styrande dokumentet avseende kulturfrågor i Region Västmanland.

När en ny kulturplan upprättats skickas denna in och presenteras för Statens kulturråd. Detta beskrivs vid intervjuer som en del i att säkerställa att regionen har fångat upp vad som är relevant utifrån den nationella styrningen. I samband med presentationen kan även andra aktörer ställa frågor om planen.

Sedan den nuvarande kulturplanen antogs i juni 2018 har det politiska ansvaret för strategiska frågor inom regionens kulturverksamhet övergått till kultur- och folkbildningsnämnden år 2019 och verksamheten har från år 2020 samlats i den nya Regionala utvecklingsförvaltningen efter att tidigare legat hos regionkontoret.

Regional utvecklingsstrategi 2030 (RUS 2030) beslutades av regionfullmäktige 2020-06-16 och är ett övergripande och långsiktigt strategidokument som är styrande för Region Västmanlands verksamhet, vägledande för länets kommuner och länsstyrelsen och inspirerande för övriga aktörer såsom kulturinstitutioner m.fl. Strategin har arbetats fram i nära dialog med kommuner, länsstyrelsen, företrädare för näringsliv, kulturliv, utbildningsanordnare och civilsamhälle.

² Nuvarande Regional utvecklingsstrategi 2030 antogs i juni 2020, föregående dokument benämndes Regional utvecklingsplan 2014-2020.

Strategin innehåller tre målområden; Ett välmående Västmanland, Ett tillgängligt Västmanland samt Ett nyskapande Västmanland genom hållbar tillväxt. Målområdet "Ett tillgängligt Västmanland" innehåller två delmål avseende kulturområdet: (Mål 10) Öka tillgängligheten till natur och kulturmiljöer samt (mål 11) öka deltagandet i kultur- och fritidsaktiviteter.

Regionplan och budget 2020-2022 anger riktningen för Region Västmanland den kommande treårsperioden och utgör regionens övergripande styrande dokument och ska bidra till måluppfyllelse av det regionala utvecklingsprogrammet. Regionplanen beskriver kulturarbetet övergripande och hänvisar till att mål för kulturverksamheten återfinns i den regionala kulturplanen.

Kultur och folkbildningsnämndens verksamhetsplan utgörs av två separata verksamhetsplaner, en för verksamheten Kultur och ideell sektor och en för Tärna Folkhögskola. De båda verksamhetsplanerna för 2020 beslutades av nämnden 2020-01-14.

Verksamhetsplanen för *Kultur och ideell sektor* hänvisar till de tre målområdena i RUS 2030 samt till den Regionala kulturplanen 2019-2022. Verksamhetsplanen anger inga specifika mål för verksamheten utan pekar ut 17 utvalda aktiviteter för året, varav den första är "Arbeta utifrån den antagna Regionala Kulturplanen 2019-2022".

Arbetet med de 17 utvalda aktiviteterna och övriga aktiviteter från kulturplanen konkretiseras av verksamheten kultur och ideell sektors i handlingsplaner och drivs i regel i projektform. Handlingsplanerna upprättas digitalt och vi har för granskningen tagit del av exempel på handlingsplaner där bl a aktiviteter och progress anges.

Förvaltningsplan Regionala utvecklingsförvaltningen

Kultur- och folkbildningsnämnden har ingen egen förvaltningsorganisation, utan verksamheten bedrivs inom Förvaltningen för regional utveckling som sorterar under Regionstyrelsen. Regionstyrelsen har i förvaltningsplan för Regional utvecklingsförvaltning 2020 upprättat ett mål avseende kulturverksamheten inom ramen för Regionfullmäktiges målområde "En god och jämlik hälsa". Målet är "Barn och unga ska ges möjligheter att uppleva kultur. Målet mäts utifrån andel barn och unga som når av regionala kulturinstitutioner; teater, musik, museum. Målet år 2020 är 30-32 procent vilket jämförs med ett nuläge om 31 procent från år 2018. Målet ska följas upp och redovisas i årsredovisning.

Vid intervjuer beskrivs Region Västmanlands mall för planer som svår att anpassa för kulturområdet, inte minst när en tämligen detaljerad flerårig kulturplan redan beslutats av fullmäktige. Nämndplanen utgår från kulturplanen och har kompletterats med delar som inte ingår i kulturplanen såsom länets konst. Kulturplanen har enligt intervjuade emellertid beaktats i framtagandet av förvaltningens första förvaltningsplan. Enligt intervjuer har det förts diskussioner om var nämndens verksamhetsplan ska ligga rent hierarkiskt i jämförelse med Regionala utvecklingsförvaltningens förvaltningsplan.

Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är: **Uppfylld**

Vi baserar vår bedömning på att det finns upprättade mål i form av prioriterade områden med aktiviteter utifrån Kulturplanen vilka bryts ned i handlingsplaner och projektplaner av verksamheten. Det konstateras att nämnden inte har gjort någon ytterligare nedbrytning av kulturplanen i sin verksamhetsberättelse.

Vi ser att detaljnivån i den av fullmäktige beslutade kulturplanen är så hög att det inte finns mycket utrymme för kultur- och folkbildningsnämnden att ytterligare ange vad som ska göras, varför vi anser det vara rimligt att det är verksamheten som anger nästa nivå av nedbrytning i form av hur aktiviteterna från kulturplanen ska genomföras. Styrningen sker således i huvudsak direkt genom kulturplanen.

Dock kan konstateras att det ytterligare kan tydliggöras i nämndens planer och styrdokument hur den röda tråden kopplat till mål och styrning fungerar, vilket vi menar kan öka transparensen.

2.2 Är roll- och ansvarsfördelning rörande arbetet med den regionala kulturplanen tydlig?

Iakttagelser

Av reglemente för Kultur -och folkbildningsnämnden 2018-2022 anges att regionfullmäktige ger nämnden i uppdrag att ansvara för regionens strategiska arbete inom kultur- och folkbildning, den regionala kulturplanen och kultursamverkansmodellen, ansvara för regionens kulturverksamhet och länsmuseum med mera. Nämnden har även att utveckla samverkan med kommuner, civilsamhälle och kulturskapare i länet etc.

Av Kulturplan 2019-2022 framgår att Region Västmanland ansvarar för genomförande och uppföljning av regionala uppdrag till kulturverksamheterna. Regionen ansvarar för Västmanlands läns museum och kulturutveckling inom bibliotek, litteratur, läsfrämjande film, bild och form samt barn -och ungdomskultur.

Enligt intervjuer med ledande tjänstemän inom kulturområdet anses regionen ha ett tydligt ägarskap för kulturplanen samtidigt som medansvaret bygger på att regionen tagit fram kulturplanen i samverkan med kommuner och kulturinstitutioner i länet. I Kulturplanen anges aktiviteter inom varje prioriterat område och områdena har en koppling till olika kulturella aktiviteter vilket beskrivs tydliggöra ansvaret för aktiviteterna.

Den utmaning som beskrivs med ansvarsfördelningen är att kommunens åtaganden och engagemang inte är reglerad i kulturplanen, trots att regionens arbete med kulturplanen i många fall är beroende av kommunernas medverkan.

Kultur- och folkbildningsnämndens verksamhet inom kultur bedrivs från och med januari 2020 inom ramen för Regional utvecklingsförvaltning. Regional utvecklingsförvaltning består av totalt sex verksamheter varav verksamhet för Kultur och ideell sektor omfattar

kulturverksamheten. Verksamheten för kultur och ideell sektor leds av en verksamhetschef tillika kulturchef. Förvaltningen leds av Regional utvecklingsdirektör.

Kultur och ideell sektor består i av tur av tre enheter; Kulturservice, Västmanlands läns museum samt Kulturutveckling.

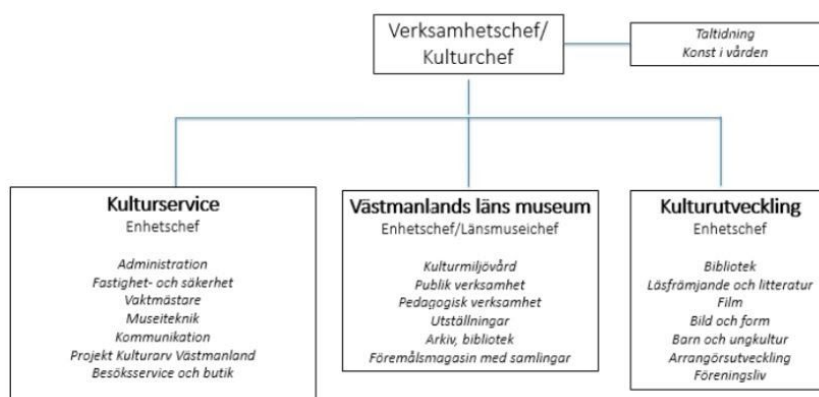

Bild 1 - organisation inom verksamhet kultur och ideell sektor.

Kultur och ideell sektor har enligt sin verksamhetsplan i uppdrag att stödja den kulturpolitiska dialogen i länet genom att hålla i olika nätverk och skapa mötesplatser för dialog. De olika nätverken utgörs av:

- *Samverkansgrupp Kultur och idrott* med politiska representanter från regionen och länets kommuner,
- *Kultur och fritidschefsnätverk* med representanter för de regionala kulturverksamheterna som ingår i samverkansmodellen.
- Vidare finns även forum för dialog med professionella kulturskapare och ideell sektor. samt nätverksträffar för olika intressegrupper, kulturområden och inom olika utvecklingsområden.

Nätverken beskrivs ytterligare under avsnitt 2.3 i denna rapport.

Förbund och föreningar

Kommunalförbunden Västmanlandsmusiken och Västmanlands teater drivs tillsammans med Västerås stad med förbundsordning och årliga överenskommelser som följs upp av huvudmännen. Västmanlands läns hemslöjdsförbund och Arkiv Västmanland drivs i föreningsform och regleras i fleråriga överenskommelser utifrån antagen regional kulturplan. Dessa kulturverksamheter har särskilda prioriteringar i Kulturplan 2019-2022 och arbetet med dessa ska redovisas till kultur- och folkbildningsnämnden.

Kommuner

Varje kommun bestämmer över ambitionen i sitt lokala kulturliv, men genom kultursamverkansmodellen ska Regionen och kommunerna samråda, samverka och samhandla med olika kulturskapare. I Kulturplan 2019-2022 anges formerna för samverkan mellan Regionen och kommunerna under rubriken "Organisation och infrastruktur inom kulturområdet i Västmanland". Vidare lämnas även exempel på olika

former för aktiviteter som kan genomföras i samverkan inom de olika strategiska prioriteringarna. Ett exempel på detta är gemensamma informationsinsatser, samordning av kulturstöd och arbetet med spridning av kultur bland barn och unga.

Vi har för granskningen genomfört en enkät där förtroendevalda och tjänstemän inom kommuner och kulturinstitutioner fick besvara om de instämmer på ett antal påståenden. Av enkätsvaren framgår att 87 procent instämmer helt eller till stor del på att Region Västmanlands roll i arbetet med kulturplanen är tydlig. Vidare kan det utläsas att 66 procent instämmer helt eller till stor del på att den egna organisationens roll i arbetet med kulturplanen är tydlig.

Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är: **Uppfylld**

Det är tydligt angivet att det är Regionen som ansvarar för upprättande och genomförande av kulturplanen samt att det inom regionen är kultur- och folkbildningsnämndens ansvar att upprätta, arbeta med och följa arbetet med kulturplanen. I kulturplanen framgår dock bara i begränsad utsträckning vilka aktiviteter som förväntas involvera ett engagemang från vilken part. Däremot är ansvaret för kulturinstitutionerna tydligt i planen.

Vi konstaterar därför att det ytterligare kan tydliggöras i kommande styrande dokument vem som ansvarar för vilka delar av processen. Vi har dock inte fått några indikationer på att det skulle upplevas som otydligt från vare regionen eller kommunerna, varför detta inte påverkar vår bedömning.

2.3 Säkerställer nämnden att den regionala kulturplanen är väl förankrad hos relevanta organisationer inom länet?

Iakttagelser

Vid intervjuer framgår att förankringen av den regionala kulturplanen hos de olika kulturorganisationerna i länet i huvudsak sker på två sätt. Dels inom ramen för den arbetsprocess som upprättats för framtagande av Kulturplanen, dels genom de samverkansnätverk som hålls samman av verksamhet kultur och ideell sektor vid Regionala utvecklingsförvaltningen.

Framtagande av Kulturplan

För att ta fram Regional kulturplan för Västmanland 2019-2022 har en särskild arbetsprocess följts. I framtagningsprocessen har länets kommuner, kulturverksamheter, olika aktörer inom civila samhället och professionella kulturskapare deltagit.

Av planen framgår att processen påbörjades under våren 2017 med att ta fram en tidsplan. I detta arbete deltog representanter från regionens förvaltning samt kommunerna och kulturverksamheterna i länet. Under november och december bjöd Regionen och kommunerna in till lokala samråd/dialoger i varje kommun. Intresset beskrivs ha varit stort. Deltagare var exempelvis kulturskapare, föreningsaktiva,

organisationsföreträdare, ungdomar, politiker och tjänstepersoner. Samtliga dialoger utgick från följande frågeställningar:

- hur vill du att kulturlivet ska utvecklas?
- hur vill du delta?
- hur vill du bidra?

Av genomförd enkät framgår att 70 procent av respondenterna instämmer helt eller till stor del i påståendet att den egna organisationen varit tillräckligt delaktig i framtagandet av nuvarande kulturplan.

Vid intervjuer beskrivs arbetsprocessen vara en viktig del av förankringsarbetet av kulturplanen hos länets olika aktörer. Det framgår dock att många av de personer som representerade olika kommuner och kulturinstitutioner i länet bytts ut sedan arbetsprocessen för framtagande av kulturplanen genomfördes. Därför finns det även behov av en löpande samverkan för att upprätthålla förankringen av planen.

Samordningsgrupper och nätverk

Regionen stödjer den kulturpolitiska dialogen i länet, i första hand genom verksamheten Kultur och ideell sektor. Kultur och ideell sektor håller i olika nätverk och skapar mötesplatser för dialog inom ett antal nätverk, som beskrivs nedan.

Samverkansgruppen för kultur och idrott är ett forum för politiker i regionen och länets kommuner. Gruppen är en av tre samverkansgrupper under Strategisk regional beredning. Samverkansgruppen fungerar som styrgrupp för kultursamverkan i länet och därmed för arbetet med kulturplanen. Uppföljning och dialog om kulturplanen uppges vid intervjuer med kultur- och folkbildningsnämndens presidium vara en återkommande fråga vid samverkansgruppens möten. Det är kultur- och folkbildningsnämndens ordförande som är ordförande i Samverkansgruppen. Samverkansgruppen sammanträder fyra gånger per år men enligt intervjuer har det skett tätare möten när det finns anledning till det. Ett exempel på detta är vid större utvecklingsarbeten som vid införande av ny regional utvecklingsstrategi.

Vi har för granskningen tagit del av minnesanteckningar från Samverkansgruppens sammanträden under 2019 och första halvåret 2020. Vi konstaterar att kulturplanen och aktiviteter inom de prioriterade områdena är återkommande inom ramen för olika punkter på dagordningen. Vid sammanträdet 2020-05-29 § 5 var rapportering om kulturplanen en egen punkt.

Nätverket för kommunernas kultur- och fritidschefer är ett forum för kommun och fritidschefer och regionens chefer för regional kulturverksamhet. Nätverket har bland annat fungerat som beredning i framtagandet av den tidigare kulturplanen.

Dialoger och nätverksträffar sker löpande inom ramen för de prioriterade områdena samt länets Regionala kulturverksamheter³ med och mellan olika kulturskapare och institutioner inom länet. Att utveckla dialoger finns med som aktiviteter inom ett par av de prioriterade områdena i Kulturplanen 2019-2022.

Kulturting är ett arrangemang som arrangeras av regionerna i Västmanland, Sörmland och Örebro med fokus på olika kulturpolitiska teman. Kulturtinget riktar sig till förtroendevalda, tjänstemän och kulturinstitutioners företrädare samt till kulturlivets olika delar. Syftet med kulturtinget är att stimulera dialogen och kunskapsutbytet mellan internationell, nationell, regional och kommunal nivå.

Av genomförd enkät framgår att 77 procent instämmer helt eller till stor del i påståendet att det finns ett tydligt syfte med de samverkansforum som den egna organisationen medverkar i rörande det regionala kulturarbetet. Övriga instämmer till viss del i påståendet.

Vidare framgår av enkäten att 66 procent instämmer helt eller till stor del i påståendet att samverkan rörande det regionala kulturarbetet leder till positiva resultat samt att 53 procent instämmer helt eller till stor del i att det genomförs tillräckligt med samordnade insatser för att uppnå prioriteringar i kulturplanen. Av enstaka fritextsvar framgår dock att det regionala samarbetet borde ha tydligare prioriteringar som tar hänsyn till ekonomiska möjligheter bland aktörerna. Det framgår även ett förslag att region och kommun gemensamt först skulle ta ställning till det ekonomiska utrymmet för kultur och sedan prioritera insatserna. Vidare lyfts även att större kommuner har andra förutsättningar att göra egna satsningar och därmed riskerar att prioritera ned den regionala planen jämfört med mindre kommuner.

Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är: **Uppfylld**

Vi baserar vår bedömning på att det finns en omfattande arbetsprocess för framtagande av kulturplanen, vilken involverar kommuner och kulturinstitutioner i länet. Denna arbetsprocess beskrivs vid intervjuer lägga grunden för kulturplanens förankring. Vidare sker en löpande förankring av arbetet genom de olika nätverk och forum som hålls samman av verksamheten kultur och ideell sektor. Enkätundersökningen visar även att de allra flesta aktörer som deltar i regionens nätverk finner att deras egen organisation varit delaktig i framtagandet av kulturplanen.

2.4 Har erfarenheter från arbetet med tidigare kulturplaner tagits om hand i arbetet med förverkligandet av den nu gällande planen?

Iakttagelser

Vid intervjuer framgår att Kulturplan 2015-2018 beaktades på de lokala samråden i

³ Västmanlands teater, Västmanlandsmusiken, Västmanlandsmusiken dans, Västmanlands läns museum, Kulturutveckling, bibliotek, Kulturutveckling läs- och litteraturfrämjande, Kulturutveckling bild och form, Kulturutveckling film, Arkiv Västmanland, Västmanlands läns hemslöjdsförbund.

kommunerna och i samverkansgruppen. Detta genom att den tidigare planen gicks igenom och att de olika aktiviteterna bedömts utifrån trafikljusmodellen (grön, gul, röd) och att det gjordes bedömningar kring huruvida aktiviteterna skulle ses som avklarade eller om de var aktuella att ta med sig till nästkommande kulturplan. Ovanstående framgår dock inte vid en genomläsning av kulturplanen.

Vid tiden för granskningen närmar sig starten av framtagande för nästkommande kulturplan. Detta beskrivs vid intervjuer som intressant då det blir första gången som Kulturplanen ska upprättas under ledning av en särskild nämnd, kultur- och folkbildningsnämnden.

Vid intervjuer beskrivs arbetet med framtagande av en ny kulturplan som omfattande och tidskrävande, men att det är en förutsättning för att fånga upp de olika röster som finns kring kulturfrågor i länet. Särskilt viktigt beskrivs det vara att få med sig kommunerna i arbetet med kulturplanen, vilket möjliggörs genom det omfattande förankringsarbetet. De intervjuade tjänstemännen och presidiet beskriver arbetet med att förankra kulturplanen som framgångsrikt. Kommunerna har god insikt i hur kulturarbetet sker lokalt inom deras respektive geografiska område medan regionen kan bidra med idéer till insatser som kan komma hela regionen till nytta.

Bedömning

Den nu gällande kulturplanen togs fram innan inrättandet av kultur- och folkbildningsnämnden. Vi lämnar därför ingen revisionell bedömning. Av granskningen har framkommit att den tidigare kulturplanen beaktades i framtagandet av Kulturplan 2019-2022. Detta skedde främst utifrån en genomgång av uppfyllelsegraden av tidigare plan behandlades under framtagandeprocessen i de lokala samråden och i samverkansgruppen. Det genomfördes dock inte någon mer omfattande utvärdering av process, resultat och effekter av den tidigare planen som ett underlag till framtagandet av den nya. Detta bör kultur- och folkbildningsnämnden överväga att låta genomföra i samband med att framtagande av den kommande kulturplanen (fr o m 2023) närmar sig.

2.5 Finns ett tillräckligt system för uppföljning och utvärdering av resultat av insatser inom ramen för kulturplanen?

Iakttagelser

I Kulturplan 2019-2022 anges att Region Västmanland ansvarar för uppföljning av regionala uppdrag till kulturverksamheterna. Vidare framgår att regionens ansvar för Västmanlands läns museum och kulturutveckling inom bibliotek, litteratur, läsförmedling, film, bild och form samt kultur för barn och unga följs upp genom regionens verksamhetsuppföljning. Kommunalförbunden Västmanlandsmusiken och Västmanlands teater följs upp av Region Västmanland och Västerås stad gemensamt.

Uppföljning av verksamheten kultur och ideell sektors handlingsplan sker direkt i handlingsplanen. Denna uppföljning utgörs av kommentarer i löptext och en statusmarkering utifrån trafikljusmodellen, och utgör sedan underlag till löpande

ekonomi och verksamhetsrapportering, såväl till Samverkansgruppen Kultur och fritid som till nämnden.

Vid Samverkansgruppen Kultur och fritids sammanträden sker en löpande uppföljning av arbetet med kulturplanen hos regionen och kommunerna. På dessa möten medverkar ordförande och 1:e vice ordförande för kultur- och folkbildningsnämnden. Enligt intervjuer sker sedan en muntlig information till övriga ledamöter i nämnden. Av den genomgång som gjorts av nämndens protokoll framgår enbart att nämnden 2019-05-23 fått del av information från samverkansgruppens sammanträde.

Uppföljning av kultur- och folkbildningsnämndens verksamhetsplan sker i form av löpande uppföljning på nämndens sammanträden samt i två delårsrapporter och en årsredovisning för året. I kultur- och folkbildningsnämndens årsredovisning 2019 och delårsrapport 1 2020 beskrivs i löptext kultur och ideell sektors arbete under perioden, vilken anges utgå från den regionala kulturplanen 2019-2022. Det framgår ingen strukturerad uppföljning av samtliga aktiviteter i kulturplanen, där status för aktiviteten anges (t ex om aktiviteten är slutförd, pågående eller ej påbörjad). Vidare beskrivs även de olika kulturverksamheternas arbete.

Vidare upprättas även särskilda verksamhetsberättelser för de olika kulturverksamheterna vilka når nämnden som informationspunkter. Inom ramen för dessa olika dokument sker även den löpande dokumenterade uppföljningen av verksamhetens arbete utifrån kulturplanen. Verksamhetsberättelserna utgör även den årliga rapportering som sker till Kulturrådet avseende hur de erhållna statliga medlen använts och vilka effekter som uppnåtts.

Vid kultur- och folkbildningsnämndens sammanträden sker enligt intervjuer en verksamhetsrapportering vilken presenteras av kulturchefen. Rapporteringen anger det aktuella läget utifrån ekonomi och verksamhet. Vid intervju med nämndens presidium framgår att nämnden anser sig få en regelbunden och bra uppföljning av verksamheten. Vidare anges vid intervjuer att nämnden ett par gånger per år får en muntlig återslagrapportering av kulturplanen där en bedömning av huruvida de olika aktiviteterna är uppnådda lämnas.

Vi har för granskningen gjort en genomgång av kultur- och folkbildningsnämndens protokoll år 2019 samt första halvåret 2020. Av genomgången framgår att Kulturplanen har berörts upprepade gånger inom ramen för olika frågor under perioden. Bland annat har nämnden informerats om ansökan till kulturrådet för statligt bidrag och beslut kring detta. Vidare konstateras att nämnden 2020-05-14 fick del av en muntlig informationspunkt som avsåg uppföljning av aktuellt läge för kulturplan 2019-2022. Vidare får nämnden löpande del av ekonomi- och verksamhetsrapporter.

Utöver den uppföljning som beskrivs ovan sker även en rapportering till Myndigheten för kulturanalys⁴ databas, exempelvis avseende besöksstatistik, intäkter och kostnader

⁴ Myndigheten för kulturanalys ansvarar sedan 2012 för fyra statistikområden inom [den officiella statistiken](#) på kulturområdet: museer, samhällets utgifter för kultur, studieförbund och

m.m. Detta rapporteras in direkt från verksamheten Kultur och ideell sektor. Resultatet för regionerna presenteras sedan i olika rapporter. Vi har för granskningen tagit del av utdrag av de uppgifter som rapporterats avseende bibliotek, film samt konst och kulturfrämjande. Av underlaget konstateras att rapporteringen sker via ett formulär där förifyllda frågor besvaras.

Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är: **Delvis uppfylld**

Vi baserar vår bedömning på att arbete med kulturplanen löpande följs upp inom ramen för handlingsplan och projektplaner inom verksamheten kultur och ideell sektor. Dessa utgör sedan till del underlag för en löpande verksamhetsrapportering till nämnden i form av ekonomi och verksamhetsrapport, delårsrapport och årsredovisning samt verksamhetsberättelser från kulturverksamheterna i länet en gång om året. Rapportering sker också till Samverkansgrupp Kultur och Fritid. Vidare konstateras att en särskild muntlig uppföljning av arbetet med kulturplanen ha skett till nämnden. Utöver dessa sker även en årlig redovisning till Statens kulturråd baserad på verksamhetsberättelser och en rapportering av kvantitativ statistik och ekonomi till Myndigheten för kulturanalys.

Vi baserar även vår bedömning på att det inte framgår någon tydlig uppföljning av arbetet med kulturplanens aktiviteter i nämndens årsredovisning. I och med att förverkligande av kulturplanen måste ses som ett av nämndens viktigare ansvarsområden menar vi att uppföljningen och redovisningen av insatser inom detta område förtjänar större utrymme och detaljeringsgrad i nämndens årsredovisning.

Vi ser det även som väsentligt att hela nämnden framöver löpande hålls informerad om de diskussioner som förs i Samverkansgruppen Kultur och fritid.

kulturmiljövård. Kulturanalys arbetar också med att utveckla den officiella statistiken till att innefatta scenkonst och bild och form. Vidare arbetar myndigheten med kulturvaneundersökningar för både vuxna samt barn och unga. Kulturanalys publicerar statistiken och kulturvaneundersökningar i rapportserien *Kulturfakta* samt i nedladdningsbara Excel-tabeller.

3. Revisionell bedömning

Regionala kulturfrågor är till sin natur komplexa och ett exempel på sk flernivåstyrning, dvs ett politikområde där såväl statliga, regionala och lokala mål och intressen möts. Genom kultursamverkansmodellen finns en struktur som ska hantera de utmaningar detta medför, i vilken Regionen har en nyckelroll, främst genom kultur- och folkbildningsnämnden. Den regionala kulturplanen, som tas fram som en del av kultursamverkansmodellen och beslutas av Regionfullmäktige, har som styrdokument en annan karaktär än andra styrdokument som reglerar Regionens verksamhet. Det kan konstateras att kultur- och folkbildningsnämndens verksamhetsplan i begränsad utsträckning bryter ner kulturplanen, utan istället endast anger att kulturplanens aktiviteter ska genomföras under året. Kulturplanens karaktär och det arbete som genomförs för dess förverkligande gör att den styrning som planen ger svårigen låter sig inlemmas i regionens ordinarie styr- och ledningssystem.

Detta till trots visar denna granskning att kultur- och folkbildningsnämnden *i allt väsentligt bedriver en ändamålsenlig verksamhet utifrån sitt ansvar för kulturfrågor inom regionen samt utifrån genomförande av Kulturplan 2019-2022*. Vår bedömning grundas på att nämnden bedriver ett aktivt arbete för att förverkliga den av Regionfullmäktige beslutade kulturplanen. Vidare framkommer att kulturplanen är väl förankrad hos andra aktörer i länet. Samtidigt ser vi att uppföljningen av planen kan tydliggöras.

3.1 Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi kultur- och folkbildningsnämnden att:

- i sin verksamhetsplan och styrdokument i övrigt tydliggöra hur styrningen från kulturplanen till verksamheten fungerar, vilket vi menar kan öka transparensen.
- i sin verksamhetsberättelse strukturerat redovisa de insatser som genomförts och de resultat som uppnåtts vad gäller kulturplanen. Vi menar att detta skulle tydliggöra progressen kring arbetet med kulturplanen för regionfullmäktige, som beslutat om Regional kulturplan för Region Västmanland 2019-2022.
- inför arbetet med en ny regional kulturplan fr o m 2023 låta genomföra en utvärdering av process, resultat och effekter vad gäller den nu giltiga planen. Detta för att strukturerat dra lärdom av arbetet med innevarande periods regionala kulturplan.

2020-10-01

Tobias Bjöörn
Uppdragsledare

Henrik Fagerlind
Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Region Västmanlands revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 22 april 2020. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.